

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Tale ved Indvielsen

af

Roeskilde

Kathedralskoles nye Bygning

den 21de December 1842.

af

Dr. J. P. Munster,
Bisop over Sjællands Stift.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reigel.

Trykt hos Bianco Luno.

Ærede Medborgere!

Den Høitid, hvortil denne Dag har indbudt os, har Intet uden Glædeligt. En ny, en skøn Bygning har reist sig, en ny Prydelse for denne mærkværdige By, der gienner saa mange Mindesmærker fra de Tider, der svandt, og giver saa mange gode Forhaabninger for dem, der endnu skulle komme. Og Anledningen, der fremkaldte denne Bygning, var ikke en Ulykke eller Forstyrrelse, hvis Spor skulde udslettes; den gamle Bygning hviler endnu rolig paa sine Grundvolde, den har kunnet benyttes indtil det Dieblif, da de nye Skolesale kunde modtage de hiefkomne Indvaanere; men den var trang og mørk, Tiderne, som svandt, have svækket dens Mure, og Tiderne, som oprinde, kræve stedse det Skionnere og Bedre. Saaledes er den Forandring, som nu er indtraadt, ikke berebet ved en Oplosning, en Omstyrkelse af det Forrige, men, som det ved enhver Forandring maatte ønskes, ved en rolig Fremstriden mod det Fuld-

Det er mit sienne og hæderlige Gætt — maatte
jeg kun værdigen kunne fyldestgættende bets fordring — at

Deri.
og plies, at den kan udfolde sig i sidste glædeligere
tændes, men det er den samme Spire, der skal frede
først skal sages, og hvortil og strukt endnu ikke ret
omhænges for at give plads for en ny plante, som
sig fremtræder; det er ikke det gamle Træ, der skal
fæ, ikke ved forstyrrelse og omvæltning, men ved ro-
Undervisningen til et sidste høiere Trin, da vil dette
ende kræfter ville stræbe i den fornøvede Stole at hæve
lede, naar nu fremdeles Beskyttere og Lærere med for-
sages opnaet, i det væsentlige forandrede. Og saa
bleven en anden, eller de Midler, ved hvilke den skal
lange Tidrum, er dog hvedten Stolens Bestemmelse
hvilke forandringer, der endog have fundet Sted i det
Sagen vil vel tvivle om, at den er til det Bætt. Men
Dage, da er forandringerne stor og gennemgribende, og
ning stod, med den, der blev givende det i sidste sidste
bellen af den Mætte af Starhundeder, i hvilke hin og
endnu have, Undervisningen, som den var ved Begyn-
Bætt, thi sammensligning vi, efter den Grundstøb, vi derom
de forrige. Og er ogsaa den sidste frede frem til det
være den samme inden sidste Mure, som den var inden
nu skal begynde i sidste Sale, ikke noget Nyt; den vil
fomere. Saaledes er ogsaa den Undervisning, som

være Ordsforer ved saa mangen saadan høitidelig Anledning. Men i det jeg ikke derved vil søge Æmnet for min Tale langt borte, kan jeg vel befrygte at trætte ved Gientagelse. Imidlertid, skiondt jeg oftere tilforn har talet i Medborgeres Kreds om beslægtede Gienstande vover jeg dog nu at vælge den, som i nærværende Time vistnok er den nærmeste for vor fælles Betragtning, nemlig den lærde Skoles Bestemmelse.

Den lærde Skole, siger jeg, og bruger saaledes den Benævnelse, som er den sædvanligste, som derfor ogsaa forstaaes af Alle, om den end i sig selv ikke er aldeles betegnende. Hvilken anden Benævnelse vi vilde vælge, maatte vi befrygte Indvending eller Misforstaaelse. Vilde vi tale om "den høiere Skole", da vilde Tanken let føres hen til de Underviisnings-Anstalter, som med Rette kaldes Høiskoler, og med Hensyn til hvilke disse Skoler maae ansees som forberedende og underordnede, og maaffee kunde der være andre Skoler, som vilde gjøre Fordring paa en lige, eller endog, begunstigede af Diebliffets Meninger, paa en høiere Rang. Endnu mere vilde disse paastaae deres Ret til ogsaa at kaldes "videnskabelige", dersom vi vilde tilegne de Skoler, vi her mene, dette Navn. Men egentlig beroer Adskillelsen derpaa, at der ere nogle Skoler, i hvilke saadanne Kundskaber meddeles, som agtes at være til umiddelbar Nytte i det praktiske Liv. Saadanne ere ikke

blot Almueffskolerne, hvor det for det meste kun er Religions-Underviisningen, der kan bære et noget høiere Præg, eller de Skoler, der skulle forberede til en særegen Haandtering, Stilling eller Konst, men ogsaa de saakaldte Realskoler, hvori Underviisningen fornemmelig dvæler ved Naturvidenskaberne, hvis indgribende Gavnlighed for det borgerlige Liv er almindelig erkjendt. Derimod betegner man ved „Lærdom, Erudition“ saadanne Kundskaber, som ikke menes at have denne umiddelbare Gavnlighed, men hvis Rilder i alt Fald ligesom ad mangehaande Omveie skulle ledes ind i Borgersamfundet for at befrugte dets Marker. Vi vide, at denne Forskiel ofte er brugt som Grund til en Anklage mod vore Skoler; men i det vi aldeles erkjende enhver anden Skoles Berettigelse inden sit Omraade, ville vi ingenlunde give vore Skoler til Priis for en siebliffelig Stemning, som ingen Rod har i det Forbigangne, og ingen vil have i det Tilkommende. Vel læres der, og bør der læres, Meget i den lærde Skole, som kan komme i mere umiddelbar Anvendelse i de sædvanlige Forhold, ligesom der i de andre Skoler kan og bør læres Meget, hvis Gavnlighed for Livet ikke er indlysende for dem, der kun agte paa den timelige Bleværen; men her betragte vi disse Skoler efter deres særegne Bestemmelse.

Der var en Tiid, da de, der enten ved nye For-

slag eller ved diøses Iværksættelse søgte at ombanne Opdragelsesvæsenet, tiltog sig i Særdeleshed at arbejde for Menneskeslægten's Forædling. Og visfelig sigter Opdragerens Arbejde hertil, men Ingen skal særskilt tilegne sig hvad der er Alles fælles Idræt, og, hvor forskiellig endog den Omkreds er, inden hvilken Mennesker ere satte til at virke, og hvor forskiellig den dem anviste Gjerning, skulle dog, hvor Livet er besielet af høiere Forestillinger, Alle arbejde paa deres egen, paa Andres, paa hele Livets Forædling. Og dermed vende vi os ikke blot til den opvoxende Slægt; vi vide, hvor vigtigt det er, at den tidligen dannes, vi ville gjerne haabe, at Menneskeheden i den vil hæve sig til et høiere Trin; men sandelig, derop vil den aldrig naae, naar den atter kun vil see nedad til dem, der skulle komme efter, og berede dem Pladsen, istedenfor selv værdigen at indtage den; og aldrig vil Forædlingen giennemtrænge den Slægt, som opvoxer, dersom den ikke først yttres sig i den, som skal anføre den yngre; og aldrig afløser een Slægt den anden ved en brat Overgang, men Yngre og Eldre smelte efterhaanden sammen, og skulle udgiøre eet Samsund.

Naar vi derfor nævne det ypperste, ligesom det almindeligste, Middel til Menneskehedens Forædling, Christi Evangelium, da skal dette tidligen besøge ethvert Barns Hierte, det skal have hjemme i Skolen,

men ikke i Skolen alene. Christi Evangelium skal lyde for os ved Udgangen af Livet, som ved Indgangen deri, og lyde til os paany under vor hele Vandring; vi vore aldrig fra dets Underviisning og Formaning, skulle aldrig slippe dets Trost. Ogsaa har denne Underviisning hjemme i enhver Skole, ikke blot i den lærde; skal den Unge endog her vækkes til strengere Tænksohmhed over Christendommens hellige Sandheder, da skal ogsaa i enhver anden Skole Ungdommen ledes til en fornuftig Gudsdyrkelse, og alle Skoler skal en christelig Aand giennemtrænge. Men allerede her blive vi en Forsskiel vaer. Naar de andre Skoler kun søges af dem, der for deres egen Skyld og som Medlemmer af det christne Samsfund skulle ledes til at fatte, føle, anvende Evangeliets Sandheder, da ere den lærde Skoles Discipler for en stor Deel bestemte til, i Tiden selv at vorde Evangeliets Forkyndere. Skiondt vi derfor ingenlunde mene, at disse Skoler skulle indrettes blot til Forberedelses-Anstalter for vordende Geistlige, ingenlunde mene, at Lodden tidligen skulde kastes over Barret, saa at det strax skulde dannes blot for et særeget Kald, saa viser det sig dog allerede her, at den lærde Skole har at sigte til et andet Formaal, end de andre Skoler, og derfor maa benytte andre Midler.

Altsaa, vil man uden Tvivl sige, skal den sigte til de Unges høiere Dannelse. „Dannelse“ er et Ord,

som idelig bruges, og hvad det betegner, er lykkeligviis ikke saa sielvent, at jo Enhver omtrent forstaaer Ordets Betydning; alligevel søgte jeg forgieves en ret tilfredsstillende Forklaring deraf. Maaſke kunne vi rettest ſige, at den Dannelse, hvorpaa vi her tænke, er en Modtagelighed for alt Œdelt og Skiont; vi mene, at hvad i en anden Forſtand Culturen er for Jordbunden, i det den gjør ſamme ſkiftet for den Sæd, der ſkal nedlægges deri, det er den høiere Kultur for Aanden. Nogen Følelſe for det Gode forudsætte vi hos Enhver, der har menneſkelige Evner, eller antage dog, at den maa kunne vækkes hos ham. Men hvor Livet gaaer hen i den timelige Nødtørſts Tieneste, hvor Tanken næſten ſtedſe kun føres i een Retning, og idelig maa dreie ſig om indſtrænkede, underordnede Syſler, der vil Sandſen for ſaare Meget, ſom forticner at kaldes Œdelt og Skiont, ikke kunne vækkes og udvikles, eller ſnart igien ſloves; og der ſige vi, at Dannelsen mangler. Men denne maa for alle Ting ikke mangle hos dem, ſom ſkulle tage en betydningſfuldere Plads i Samfundet, ikke hos Folkets Lærere og Ledere, ikke hos dets Dyrighed eller Dommere, ikke hos Lægen, ſom træder i ſaa mangehaande Berørelſe med de forſkiellige Stænder, og hvis Opmærkſomhed ſtedſe maa være henvendt paa det Psykiſke ſom paa det Phyſiſke, og ikke hos Nogen, der ſkal fortiene at kaldes Videnskabsmand. Derfor

skal ogsaa den lærde Skole være et Middel til tidligen at bibringe dem, der i Tiden skulle indtræde i nogen af disse Stillinger, den høiere Dannelse. Men derhos erkiende vi aldeles villigen, at Dannelsen ikke skal være, og ikke er, en Besiddelse alene for de nævnte Stænder; vi finde den ofte med Glæde hos den Borger, hvis særskilte Kald ikke er noget af hine, men som ikke har overhørt sit almindelige Kald som Menneſke; vi finde den hos den ædlere Dvinde, ja vi turde ſige, at dette Køn er ſat til Dannelſens tryggeſte Børn, og at den uden dette Køns Indflydelse ſnart enten ganſke vilde tabes, eller dog miſte ſin Alfidighed og Fiinhed. Men alſaa kan hvad vi kalde Dannelse ikke blot være en Frugt af diſſe Skoler, eller af de Studier, ſom her begyndes; ja, vi indrømme endog, at Skolen alene ikke kan bibringe den Unge nogen omfattende Dannelse, derſom han ikke tillige udenfor den ſøger og finder dannede Kredſe, der vilde optage ham, derſom han ikke ved anden Læſning end den, hvortil han her nærmefſt opfordres, ſøger Samfund med de fortrinligſte Aander fra de forſtiellige Læder og Steder, og derved udvikler Sielen i andre Retninger end de, i hvilte Skoleunderviſningen i dens Indſtrænkning kan føre den.

Saaledes have vi endnu ikke fundet den lærde Skoles Beſtemmeſe, det Diemeed, ſom den maa ſætte ſig fremfor andre Skoler. Men naar jeg da ſiger, at

disse Skoler fornemmelig ere bestemte til at danne Talen, maa jeg befrygte at denne Paastand vil synes paafaldende og selfom; dog^g haaber jeg at den videre Udvikling skal betage den det Fremnede, som den ved første Dickast kan synes at have. Naar vi nævne Menneftets Fortrin, da maaskee først Fornuften, men dens Udtryk er Talen, og uden Tale var Menneftet ikke Mennefte. Nu lære vel alle Mennefter, naar ikke de sædvanlige Evner fattes, at tale, og jeg tilstaaer at det ofte har forundret mig, naar jeg betænkte, hvor megen Anstrengelse af saamange Sielsevner der udfordres, for at Barnet, som endnu aldeles intet Sprog har lært, kan lære det første, at da de fleste, naar de dog formaae at lære dette, ikke siden lære langt Mere, og lære langt lettere, end de virkelig giøre, og jeg har ikke vidst at forklare mig dette Særsyn uden deraf, at der ingen anden Kundskab er, hvortil Barnet føler saadan Trang, som til det første Sprog, og ingen anden, der bibringes det med saadan Omhu, som dette. Men hvor ringe og ufuldkommen er da ogsaa de fleste Mennefters Tale! Allerede i Henseende til Lyden, naar de neppe forstaae at articulere de Toner, der trænge sig frem, naar paa deres Læber Stavelferne tabe deres bestemte Omrids, deres fulde og afverlende Klang, og derved hele Sproget dets Belyd; og endnu mere i Henseende til Balget af Ordene, naar neppe de sædvanligste Meddelelser

kunne finde det tilsvarende Udtryk, og den Hørende næsten maa slutte, hvad den Talende skulde sige. Disse Mangler afhielpes nu vel efterhaanden ved Omgang og ved de andre Midler, der befordre den almindelige Dannelse, og derfor føres Samtalerne i de bedre Kredse sædvanligen med Lethed, ofte med den Ziirlighed, som ikke er et paataget Bæsen, men et naturligt Udtryk af den veldannede Tanke. Men hvor langt er der atter herfra til det større, sammenhængende Foredrag! Vi tænke her ikke blot paa det mundtlige, skiondt uden Tvivl ogsaa dette baade kunde og burde tidligen uddannes langt mere end sædvanlig skeer, men ogsaa paa det skriftlige. Og da spørger jeg: er dette ikke — hvilke særdeles Fordringer der endog ellers gøres til de Enkelte efter deres særegne Evner, Indsigter, Stillinger — er dette ikke den almindelige Fordring til den videnskabelig dannede Mand, at han skal kunne fremsætte sine Tanker klart, bestemt, fuldstændigt, ordnet, sammentrængt, værdigt, dersom Omstændighederne fordre det, varmt og fuldt, men dog med det Maadehold, uden hvilket al Fyrighed kun er en vildtblusende Flamme, som farer hen uden Virkning, eller kun med en fordærvende, og ikke en roligt lysende og varmende Ild? Ethvert saadant Foredrag, hvad enten det høres eller læses, fornemmes med Velbehag; og da synes det ofte de Ukyndige saa let, at Enhver mener at kunne det

Samme. Men hvorfor kunne de Fleste det dog ikke? hvorfor agtes dette — medens hver anden Stand har sine Rettigheder og sine Fortrin — som en Forret for de videnskabelig Dannede? Fordi et saadant Foredrag er en Frugt, ikke blot af den enkelte Anstrengelse, som anvendes derpaa, men af den hele Forberedelse, som udstrækker sig indtil i den tidlige Barndom. Foredragets svære, men skønne Kunst læres ikke ved abstracte Regler, men fornemmelig ved Monstere, og ikke ved en løselig Betragtning af disse, men ved et noiagtigt Studium, og ikke ved en slavisk Efterligning, men derved, at deres Kraft gaaer over i Sindet. Nu tilbyder vel ogsaa den nyere Tid ophoiede Forbilleder, som vi paa det meest Indtrængende anbefale Ungdommen, ikke til dermed at forslaae en ledig Time, men til alvorlig Sysselsættelse; men dersom endog fra disse Tider de Skrifter vare flere, i hvilke Jlen med at afgive det betingede Arktal var mindre kiendelig, dersom der endog findes saadanne, hvor hvert Ord er veiet, og som for deres Tid fortiene Navn af classiske, dersom det endog var at opnaae, at Lærere og Lærlinger anvendte samme Omhu paa deres Læsning, som paa de Gamles: da ligge de os dog for nær, Overgangen til deres Forestillingskreds kræver ikke den samme Anspændelse og Tænksomhed, og det Foredrag, der blot dannede sig efter dem, vilde langt mere vorde blot Efterligning.

Tye vi derimod til de samme Mønstre, ved hvis Hielp
 vore Tidens ypperste Forfattere uddannede sig, til de
 samme Kilder, hvis Hidledning, om jeg saa tør udtrykke
 mig, frugtbar gjorde alle Europas Egne, da lader de
 gamle Forfatters Rigdom og Skønhed sig ikke umid-
 delbar overføre i vore Tider, den maa først gaae over
 i den Talendes Siel, han maa, som vi før sagde, ud-
 drage Kraften, og da selvstændig frembringe sit Fore-
 drag, men som derfor ikke vil være uden Indflydelse af
 de store Mesters Kunst. Men skal dette finde Sted,
 skal den Unge tidligen danne sig efter dem, efter hvilke
 hans Fædre dannede sig, de Gamle, om hvilke vi vel
 ingenlunde ville sige, at de stode paa en Høide, hvortil
 Efterkommerne ikke kunne hæve sig, men som, foruden
 den Belærelse, deres Skrivter tilbyde, just i Foredraget
 havde Fortrin, som aldrig bør savnes, og aldrig kunne
 overgaaes, da maa han vorde fortrolig med dem; og
 ligesom Ungen trænger ind i et Sprogs Aand, med
 mindre han selv forsøger sig deri, saaledes ere her de
 skriftlige Udarbejdelser, under kyndig og duelig Beiled-
 ning, af største Vigtighed, mindst for de Faas Skyld,
 som siden kunne have nødig at skrive i de gamle Sprog,
 men for den Dvølses Skyld, som Alle have nødig, i at
 vælge Udtrykkene med Omhu, at stille dem i den til-
 børlige Orden, at være opmærksom paa Talens mindste
 Dele, og derved tillige at blive de Fortrin hos Me-

sterne vaer, som man ikke selv har naaet, men hvorimod man skal stræbe. Soaledes dannes efterhaanden den „gode Stiil“, ikke blot i det dode Sprog, men i det levende, i det Modersmaal, som Enhver mener fra sin Barndom af at have Forstand paa at bruge, og som de Fleste dog bruge saa slet, at den nævnte „gode Stiil“ maa ansees som et sieldent Fortrin.

En saadan Dygtighed i Brugen af den egentlige menneskelige Forret, af Sproget, er ikke noget Enkelt i Sielen, men forudsætter og udvikler tillige en Dygtighed i mange andre Henseender. Nærmest forbunden med Talen er Tanken, og jeg veed neppe, om jeg skal nævne det som en særskilt Bestemmelse for den lærde Skole, eller blot som Noget, der er uadskilleligen forenet med Det, vi allerede have udviklet, at den Unge deri skal anføres til strengere Tænkning; men vist er det, at dette bør skee i disse Skoler. Uden Tanke er intet Menneske, saalidet som uden Tale, og enhver Underviisning opfordrer Eftertanken. Men skal den Unge for tiene Plads blandt Videnskabernes Dyrkere, skal han ikke blot erhverve sig mangehaande Kundskaber, men skulle disse ordne sig i hans Sind til Erkiendelse, og skal han blive istand til at fremsætte denne i et Foredrag, som det, vi nys skildrede, da maa han tidligen oves til stadig, grundig, videnskabelig Tænkning. Ved hvilke Gienstande kan dette skee i den barnlige, i den første Ung-

doms-Alder? Enhver Kundskab, som bibringes i den lærde Skole, skal vistnok meddeles paa en saadan Maade, at den sysselfætter Tanken strengere, end det kan skee i de fleste andre Skoler; saaledes Religionen, men dog hører en mere filosofisk Betragtning af de hellige Sandheder ikke til denne Alder; saaledes Historien, men dog maa først en Mængde Riendsgierninger fra de forskiellige Tider være fæstede i Sindet, for dette kan ordne dem i dybere Sammenhæng, først maa Sielen være modnet til videre Overblik, for Betragtningen af Menneskeslægtens Udvikling kan vorde omfattende og grundig. Naturen tilbyder vel Barnet en Rigdom af Gienstande, hvorved det kan finde tier og gavnlig Sysfel; men naar det gjelder om at udvikle Naturens dybe, omfattende Love, naar altsaa Underviisningen nærmer sig den egentlige Videnskabs Grændser, da tilstaae de ypperste Lærere, at den modnere Alder maa oppebied, Maastee kunne vel de første Grunde af den mathematisk Videnskab allerede fattes af Barnet; men den nærmeste Gienstand er her Sproget selv, og Sproglæren er den for denne Alder passende Videnskab. Dens fortrinlige Beqvemhed til tidligen at danne den Unge for strengere, videnskabelig Tænkning er saa ofte udviklet, at jeg ikke skal trætte mine Tilhørere med Gientagelsen. Men det forstaaer sig, at de gamle Classikere ikke blot skulle læses for at sønderlemmes ved grammatisk Ana-

lysc; det forstaaer sig, at Sproglæren maa for enhver Alder foredrages i det Omfang, der stikker sig for den; thi de uendelige Grammatikker, med al deres Skarpsindighed, med alle deres fine Bestemmelser, høre mere hjemme paa Lærernes Bord, end paa Disciplernes, og allermindst paa Begyndernes. Ved den altfor stærke Spænding af Buen brister den, og vi kunne ikke undres, naar de, der overdreve Fordringerne, komme til det Resultat, at ogsaa Sprogstudiet skal udsættes til en tidligere Alder. Men hvormed skulle vi da skaffe Barnet en Sysselfættelse, der kan lede det paa Videnskabens Vei? Efterhaanden synes vi at komme tilbage til Rousseau's Paastand, at Opdragerens Kunst bestaaer, ikke i at vinde, men i at tabe Tiden*). Men af den korte Mennesket tilmaalte Tid skal ingen Deel tabes; Barnet skal ikke anspændes over, men heller ikke underdets Kræfter, thi det er kun ved Dvælse at disse udvikles. Det er en stor Opgave, at finde det rette Maal for enhver Alder; men skulde ikke de ypperste Mestere i Konsten agte det sig værdigt, her at give den rette Anvisning og den rette Ledetraad? Vel mene ofte de Ukyndigste sig det Hverv værne, at give Børn Lærebø-

*) „Oserai-je exposer ici la plus grande, la plus importante, la plus utile règle de toute l'éducation? ce n'est pas du gagner du temps, c'est d'en perdre“. Emile Livr. 2.

ger ihænde, men virkelig for Børn, som for Almuen, skrive kun de Fortrinlige.

Men endnu vigtigere, end Lærebogen, er Læreren's Undervisning. „En flittig, from Skolelærer“, siger Luther, „som trofast opdrager og underviser Drengene, ham kan man aldrig noksom lønne, og ikke betale med Penge“ *). Derved tænkte han ikke paa saadanne Lærere, som ansee det for deres fornemste Hverv, at udtænke nye Forslag, og at fordrø andre Indretninger som Betingelse for deres Virksomhed; er det Nye endog udtænkt med modent og alsidigt Overlæg, da vil Hovedsagen dog stedse være den gamle Trofast og Grundighed. Den store Reformator var ikke revolutionær, det var ikke hans Lyst at omvælte og forstyrre, med vaersom Haand skaanede han Alt hvad Godt og Gavnligt de foregaaende Tider havde bragt, og han kunde, som hans og vor guddommelige Mester, sige: „Jeg er ikke kommen at opløse, men at fuldkomme“. Hvad i Særdeleshed nærværende Sag betræffer, da er det bekiendt, hvorledes han udsendte en Formaning til alle Raadsherrer i Tydskland om at holde kristelige Skoler, hvori de gamle Sprog skulde drives med al Flid, „thi“, siger han med sin diere Røst, „forsee vi os, saa at vi, det Gud forbyde! lade Sprogene fare, da vil det gaae os

*) Werke. Hall. Ausg. X. 526.

efter det gruelige Exempel af de høie Skoler og Klo-
strene, hvor man ikke blot har glemt Evangelium, men
de elendige Menneſter reentud ere blevne til lutter Dyr,
hverken kunne tale eller ſkrive deres Modersmaal el-
ler Latinen rigtigt, og næſten ogsaa have tabt den na-
turlige Fornuft" *).

Men at de ſaakaldte lærde Studier og de gamle
Sprog endnu blandt os have deres Værd, derom vidner
ſelv den Anledning, ſom i Dag ſamlede os, derom ſkal
denne anſeelige og ſkønne Bygning, ſom vor Konges
Yndeſt, ſom Beſtyrernes Omhu, ſom Bygmæſteren
Konſt har ſkienket denne Skole, vidne giennem de kom-
mende Slægter. Forinden Aaret ſynker, indvi vi den
til dens Beſtemmeſe, at, naar det nye Aar oprinder,
Lærere og Diſcipler der kunne ſamles, ikke til nyt For-
maal, men med ny Dymuntring og Lyſt.

Med fortienſtlig Flid er ved den høitidelige An-
ledning en ſtor Deel af denne gamle Skoles Aarbøger
bleven ſamlet. Derved ere mange kiere Minder om de
Lærere, ſom tilforn have arbejdet her, blevne fornyede,
derved lyſe atter Schaderne's, Tauber's og ſaa
mange andre hæderlige Navne med ny Glæde. Hvilke

*) Luthers Schrift an die Rathsherrn aller Städte Deutsch-
lands, daß ſie Chriſtliche Schulen aufrichten und halten ſol-
len. Werke X. 548.

Navne Nutiden vil tilføie, sommer det os ikke her at omtale, men med glad Forhaabning skue vi ud i de kommende Aar, forviisede om, at de ogsaa skulle overantvorde Kroniken Mindet om Lærere, som ved videnskabelig Hæder, ved Dygtighed i deres Kald, ved samvittighedsfuld Omhu for de Betroede ville forherlige den Skole, som nu har reist sig i fornyet Anseelse.

Men ogsaa til Eder, I Skolens Fostersonner! tale de fremkaldte Minder af de forbigangne Tider, og tale ikke blot om det Forbigangne, men ogsaa om den endnu ufædte Fremtid, om den Fremtid, som for Eder endnu for saa stor en Deel staaer i Eders egen Haand. Kronikens Blade skulle ogsaa bevare Navnene af saa mange priselige Mænd, som her modtoges deres første Dannelse, som siden byggede fort paa den lagte Grundvold, som med Ære udfyldte deres Plads i Samfundet, som vandt hæderligt Eftermæle, og hvis Navne endnu forøge den Skoles Glæde, fra hvilken de ere udgangne. I see i nærværende Stund for Eder saa mange hæderværdige Mænd, som endnu arbeide i Livets forskjellige Stillinger, som med kiere Grindringer, med Taknemmeligheds velgiørende Følelser endnu agte sig knyttede til den Skole, hvilken de skyldte saa Meget, men som ogsaa nyde den Lon, at de med Ære og Glæde modtages i den forrige Kreds. Skulde ikke Eders Bryst have sig ved Tanken om, engang saaledes at kunne vende her

tilbage, og have opfyldt hvad Forældre og Lærere lo-
vede sig af Eder? Skulde ikke Eders Bryst hæve sig
ved Tanken om, at ogsaa Eders Navne skulle indskri-
ves i Skolens Aarbøger, og at de, der skulle være ef-
ter os, skulle knytte Erindringer dertil? Vi behøve ikke
at spørge om, hvorledes I nu ønske engang at skulle
erindres; men alle de, som vandt Hæder i Samtid og
Eftertid, de kom ikke frem uden Guds og Menneskers
Bistand, uden Læreres og Forældres Hielp, men al
Hielp er forgiøves for Den, der ikke vil hielp sig selv.
See, nu aabnes disse nye Sale for Eder, Alt er ind-
rettet skiont og beqvemt, Alt vidner om den Omhu,
hvormed, Gud være lovet! Kongen og hans Mænd i
alle deres forskiellige Trin antage sig den opvoksende
Slægt. Saa bære den ogsaa Omhu for sig selv, saa
blive Læbhed og Ligegyldighed tilbage, Alt hvad der til-
hører Naaheden være langt fra disse Mure, og Flid
og Munterhed og Lyst drage ind, og Alt hvad her fo-
regaaer vise, at de Unge, som samles her, modnes for
den høiere Dannelse!

Det er en glædelig Dag for Alle, som ere her
tilstede, som Skolens øverste Bestyrere og dens For-
standere, som nu see dette Værk af deres Forsorg saa
skiont fuldendt, for Fædre, hvis Børn her skulle dannes,
for alle Indvaanere, som see deres By's Skionhed og
Anseelse forøget ved en ny Prydelse. Men dermed, at

Skolen staaer der, er Hensigten ikke opnaaet, dersom den ikke tilbørligen nyttes; og Skolen alene kan ikke udrette Alt, dersom ikke Hiemmet kommer til Hielp. Saa være denne Dag for Alle en Fornøelse i alvorligt, retsstaffent Forsæt at understøtte den ædle Hensigt, at forøene den Bistand, som Enhver efter sin Stilling skal yde, med de Bestræbelser, som Lærerne her anvende i deres mæisomme, men store og vigtige Kald! Dersom denne Stemning er fremkommen, da er Hensigten med disse indledende Ord opnaaet.

Og da opfylder jeg med Glæde, hvad endnu i denne Time er mit Kald. I Guds hellige og hvilsøvede Navn indvier jeg dette Huus til et Sæde for christelig Vidstøb og christelig Dannelse, og paa mit Embedes Begne overgiver jeg det til Skolens hæderværdige og af os Alle hædrede Styrer, hvem det endnu i fremrykket Alder forundes at see et magtpaaliggende Dnske for Skolens Larv opfyldt, og at kunne virke i den fornøede Skole, som han i de mange Aar har virket i den under dens hidtilværende Skikkelse; overgiver det til Skolens øvrige fortiente Lærere, og til en lærvillig, haabesfuld Ungdom. Guds Naade hvile over dette Foretagende, hans Varetægt bestierme dette Huus, at det maa staae fra Slægt til Slægt, og bestierme her og allevegne ægte Videnskab og boglig Konst, at de maae blomstre fra Slægt til Slægt! Enhver ædel

Spire, som her nedlægges, give Gud Været og Belsig-
nelse! Og saa længe og saa reent, som Roeskilde
Byes Kilder rinde, strømme ogsaa herfra Kundskabens
uudtømmelige og rene Kilder, og udbrede sig mod alle
Landets Egne, og fremkalde trindt omkring gode og
sktionne Frugter, Gud til Cre, Kirke og Stat til Gavn,
Konge og Folk til Glæde!
